

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 11.5.2017
FU-sak: 15/7		Arkivsaknr.:

Saker i Forskningsutvalget 2013-2017. Oppsummering

1 INNLEDNING

1.1 Mandat og sammensetning

Forskningsutvalgets formål er fastsatt i utvalgets reglement, vedtatt av Det akademiske kollegium i 25. april 1996, der det heter at "Universitetets forskningsutvalg skal være et rådgivende organ for Universitetsstyret i forskningspolitiske og forskningsstrategiske spørsmål". Utvalget skal gjennom sin virksomhet arbeide for å sikre best mulige vilkår for universitetsforskningen, og da særlig grunnforskningen som universitetet har et spesielt ansvar for. Utvalget har et spesielt ansvar for å gi Universitetsstyret råd i spørsmål knyttet til internasjonalisering.

Forskningsutvalget hadde fra sin opprettelse i 1996 syv medlemmer: prorektor, fire representanter for de fast vitenskapelig ansatte, en representant for stipendiatgruppen og to studenter. Ved inngangen til en ny funksjonsperiode i 2005, fikk utvalget en ny og utvidet sammensetning. Medlemmer har vært prorektor, fakultetenes prodekaner for forskning, en representant for gruppe B og tre studenter. Universitetsmuseet møter med én representant. Utvalget ble utvidet med en representant fra Fakultet for kunst, musikk, design (KMD) fra 1. januar 2017. Universitetets viserektor for internasjonale saker er vara for prorektor og har møtt i utvalget. Fast observatører har møtt for Senter for vitenskapsteori (SVT) og Universitetsbiblioteket (UB).

2 MØTER OG SAKER I PERIODEN

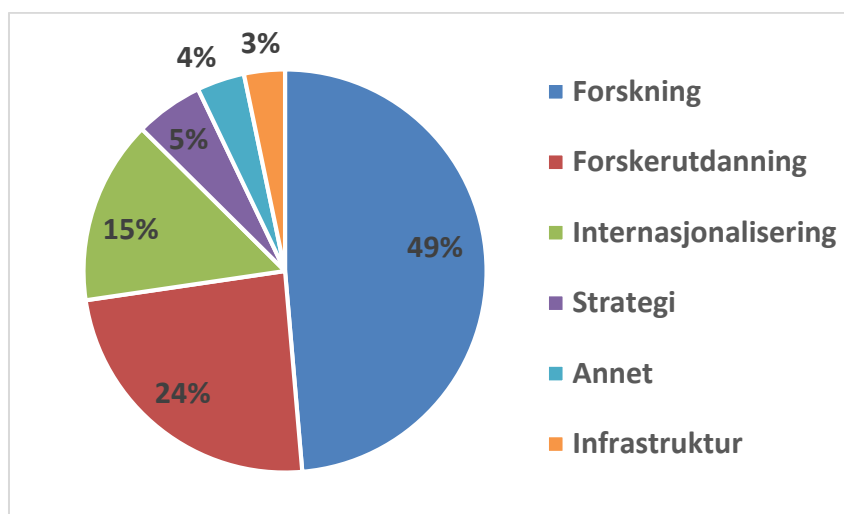
2.1 Møter

Møtene i Forskningsutvalget er i prinsippet lagt opp i samsvar med møtene i Universitetsstyret. Målet er at saker som er behandlet i FU ved behov skal kunne fremmes i etterfølgende møte i Universitetsstyret. I perioden f.o.m. 4.09.2013 t.om. 11.05.17 er det avholdt 22 møter i Forskningsutvalget. Vanligvis holdes tre møter i vårsemesteret. I høstsemesteret er antallet 2 og 4. Flest møter, syv, ble avholdt i 2015.

Forskningsutvalget behandler to typer saker: saker som gis et eget saksnummer, og orienteringssaker. Saker med eget saksnummer legges som regel frem for utvalget til drøfting på grunnlag av et saksframlegg eller en presentasjon som gis i møtet. I slike saker kan utvalget fatte vedtak. Den andre type saker er orientering som ikke drøftes eller gir grunnlag for vedtak, men kun legges til orientering for utvalget. Utvalget har i perioden behandlet 93 saker med saksnummer og 90 orienteringssaker, til sammen i alt 183. Antall saker er noe lavere enn i foregående periode da utvalget behandlet i alt 123 saker og 112 orienteringssaker. Det er ikke avholdt fellesmøter med Utdanningsutvalget.

2.2 Forskning

Figur 1. Forskningsutvalget 2013-2017. Hovedsaksområder. Andel av saker

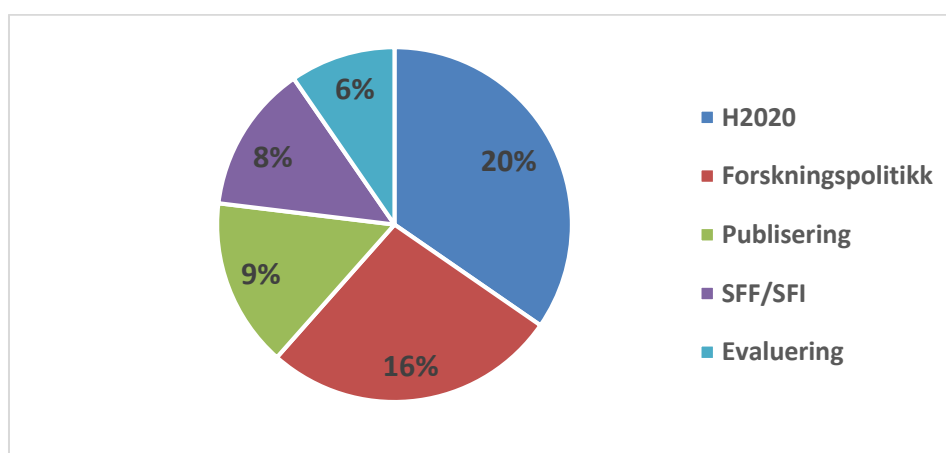

Forskning har vært utvalgets fremste hovedsaksområde, med 49% av sakene, mer enn dobbelt så mye som forskerutdanningssakene (24%). Endringen fra forrige periode er betydelig. Da var forskerutdanningssakene marginalt flere (38%) enn forskningssakene (36%).

Internasjonalisering står for 15% av sakene, etterfulgt av strategi, og infrastruktur.

Kategorien Annet omfatter bl.a. konstituering av utvalget, oppsummering av utvalgets virksomhet, samt saker som knyttet seg til ledelsens Organisasjonsutviklingsprosjekt der formålet var å utvikle de sentraladministrative tjenestene slik at de støtter best mulig opp om universitetets oppgaver innen forskning, utdanning og formidling. Prosjektet ble initiert og ledet av rektoratet fra begynnelsen av perioden. Flere av prosjektets delrapporter ble enten behandlet eller orientert om i utvalget. Av spesiell interesse var spørsmålet knyttet til sentrale støttefunksjoner for forskerutdanning, søknadsrådgiving og prosjektstøtte.

Figur 2. Forskningsutvalget 2013-2017. Fem hyppigste temaer for forskningssaker 2013-2017. Andel av saker

EUs rammeprogram for forskning og utvikling, Horizon 2020 (H2020) er temaet som har vært behandlet oftest i utvalget. Mobilisering, utlysninger men også resultat i form av oversikter

over antall søknader, inntekter og suksessrate har vært drøftet. UiBs vansker med å få uttelling på ERC Starting Grant ble drøftet i egen sak. Utvalget har med regularitet blitt orientert om status og utvikling for aktuell bidrags- og oppdragsfinansierte aktiviteter ved UiB (BOA-aktivitet). Rapporteringen har fokusert på søknads- og kontraktsfasen av BOA-prosjektene. UiB har hatt gjennomgående høyest suksessrate av de norske universitetene som deltar i H2020. UiBs bidrags og oppdragsinntekter ble 859 mill. kroner i 2016. Det er 7 mill. kroner lavere enn budsjett, en svak nedgang fra 2015 men samtidig godt over nivået i 2014 som var 794 mill. kroner.

Forskningspolitikk står for 12% av saken og omfatter både nasjonal og internasjonale temaer. Utvalget har drøftet eller blitt orientert om sentrale stortingsmeldinger som Regjeringens forskningsmelding og Humaniorameldingen, men også uttalelser og utredninger fra European University Association bl.a. EUAs uttalelser om å flytte midler fra H2020 til European Funding for Strategic Investments (EFSI), om Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) samt om Europeiske institusjoners respons på flyktningkrisen.

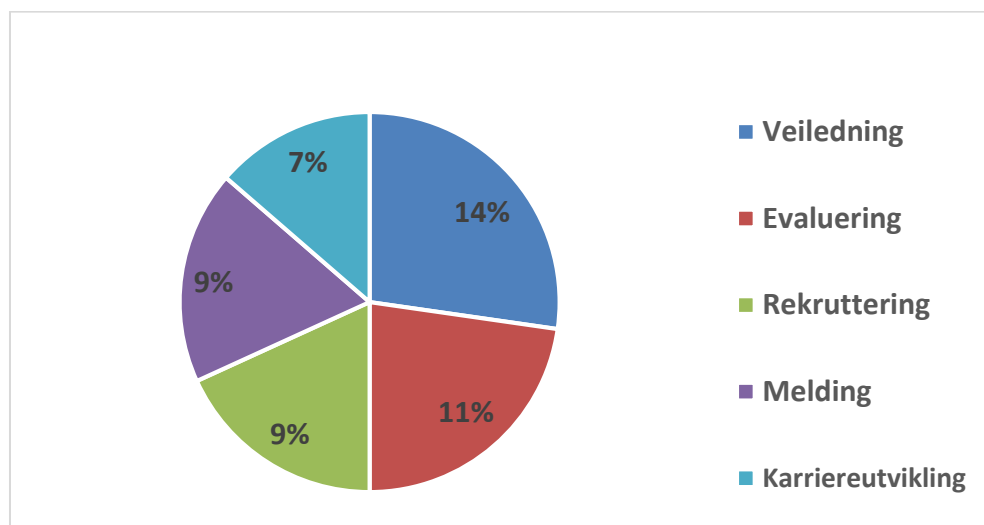
Kategorien Publisering omfatter en årlig gjennomgang av publiseringstall for UiB, samt Open Access. SFF/SFI har en konsentrasjon mot fremdriftsplan og prosedyrer for informasjon og søknadsassistanse. Evaluering omfatter bl.a. de store gjennomgangen av UiB hovedsatsingsområder, marin forskning og globale samfunnsutfordringer.

Temaene i forskningssakene viser stor kontinuitet: H2020, Forskningspolitikk, Publisering samt Meldingene (Forskning) har vært behandlet en eller flere ganger i alle år som inngår i perioden.

Det må understrekes at antall saker eller temaenes frekvens ikke forteller om sakenes viktighet. Utvalget har behandlet flere svært sentrale viktige enkeltsaker, bl.a. høring om utkast til NFRs strategi og opprettelsen av eget utvalg for Infrastruktur. Nevnes må også behandling av handlingsplaner for henholdsvis EU-finansiert forskning, forskerutdanning og internasjonalisering.

2.3 Forskerutdanning

Figur 3. Fem hyppigste forskerutdanningssaker i 2013-2017.

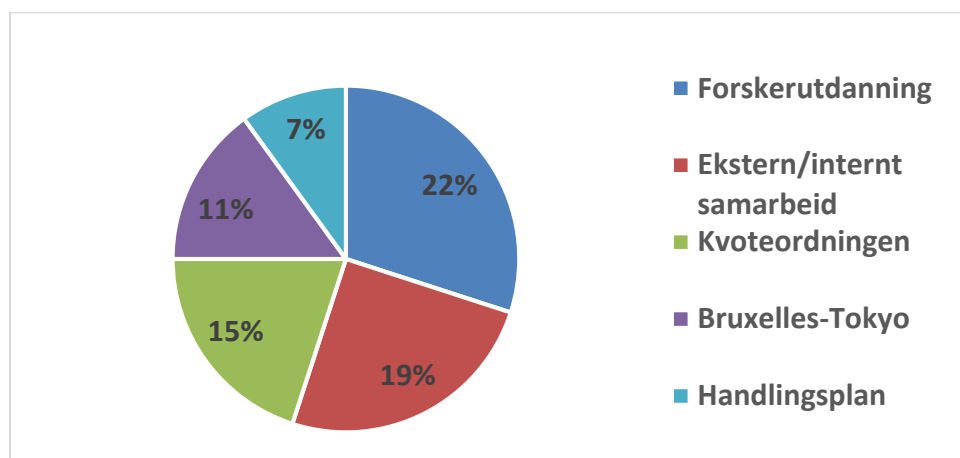
Spørsmål om veiledning og veilederopplæring har vært det hyppigste temaet blant forskerutdanningssakene. I Organisasjonsutviklingsprosjektet ble det oppnevnt en egen gruppe for forskerutdanningen (OU -7), som i sin rapport fremhevet viktigheten av doktorgradsveiledning og veilederopplæring. I oppfølgingen av OU 7 ble det nedsatt en arbeidsgruppe som anbefalte at veilederopplæringen ved UiB organiseres etter en tre -delt modell som består av (1) et kurs i forsknings veiledning (UNIPED622) organisert av program for universitetspedagogikk ved Institutt for pedagogikk; (2) et nyopprettet e-kurs i regler og rutiner knyttet til forskerutdanningen ved UiB; (3) fakultetsvise veilederseminarer.

Evaluering dreiet seg om NOKUTs evaluering av systemet for kvalitetssikring ved Universitetet i Bergen i 2013. Komiteens overordnede konklusjon var at «systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet i Bergen er tilfredsstillende, og [komiteen] anbefaler at det godkjennes». Oppfølging av evalueringen ble lagt frem som egen sak, og utvalget sluttet seg bla. til ønsket om en mer ensartet praksis for fakultetenes administrative og faglige ansvar for forskerutdanningen. Karriereutvikling har omfattet både postdoktorer og ph.d. kandidater, og har nærsammenheng til rekruttering, der bla. Bergens Forskningsstiftelse har holdt presentasjoner av sin virksomhet for utvalget.

Forskerutdanningssakene er mer prosjektorienterte enn forskningssakene, og kun temaene veiledning og meldinger har vært behandlet i alle år i perioden.

2.4 Internasjonalisering

Figur 3. Fem hyppigste internasjonaliseringssaker 2013-2017.

Forskerutdanningens fremskutte plass i internasjonaliseringen skyldes i første rekke arbeidet med fellesgrader og co-tutelle (samveiledning) som i perioden har vært gjenstand for en grundig gjennom og bla. med nye avtalemaler og rutinebeskrivelser.

Ekstern/internt samarbeidet har dreiet seg om nye avtaler og samarbeidsmuligheter bilateralt og i nettverk. Av spesiell interesse var en gjennomgang av UiBs engasjement i en rekke internasjonale aktiviteter på institusjonelt nivå Saken ga en oversikt over de mest sentrale avtaler, nettverk, organisasjoner og sentraladministrative internasjonale sekretariatsfunksjoner ved UiB.

Utvalget behandlet regjeringens forslag om å avvikle Kvoteordningen, et finansieringsprogram for studenter fra utviklingsland, land på Vest-Balkan, i Øst-Europa og i Sentral-Asia.

Universitetet i Bergen så positivt på Kunnskapsdepartementets forslag om at etableres et nytt nasjonalt partnerskapsprogram for samarbeid med utviklingsland, men pekte på at midlene kunne konsentreres til bruk ved institusjonene som bruker dem på en strategisk måte og som har gode erfaringer med ordningen. UiB ba om at partnerskapsprogrammet må legge til rette for at det bygges opp gode og relevante utdanningsprogrammer av høy faglig kvalitet, fortrinnsvis Master og PhD, og pekte i den sammenheng på at høyere utdanning og forskning skjer i et dynamisk samarbeid mellom fagmiljøer, forskere og institusjoner.

Perioden har ellers gitt rom for en særskilt satsing i Brussel der UiB har opprette et eget kontor og ansatt en rådgiver. UiB ønsket på denne måten å øke sitt engasjement og tilstedeværelse i Brussel for både å kunne være med på å påvirke politikk og utlysninger, samt å bidra med konkret hjelp til forskere med relevant informasjon, nettverksbygging og dannelsen av partnerskap. UiBs forskere skal også kunne bruke kontoret til konsortiemøter, og til andre møter i den belgiske hovedstaden. Kontoret er samlokalisert med NTNU og SINTEF

3 AVDELINGSDIREKTØRENS KOMMENTARER

Gjennomgangen av sakene som er behandlet i Forskningsutvalget i perioden bekrefter at gjeldende mandat og retningslinjer, vedtatt i 1996, fortsatt er retningsgivende for utvalgets arbeid. Utvalgets arbeid reflekterer samtidig viktige endringer ved UiB de siste fire årene

Mange av temaene, enkeltsaker og tiltak som er drøftet i utvalget, har utspring i rektoratets politiske plattform. Dette gjelder bl.a. arbeidet for økt oppmerksomhet på ekstern finansiering av forskning generelt, og i H2020 spesielt. Isolert sett gjør UiB det godt i H2020, der UiB har høyest suksessrate av de norske universitetene. I perioden har imidlertid UiB imidlertid ikke oppnådd et vesentlig høyere nivå i årlig samlede eksterne inntekter. Situasjonen er bekymringsfull og vil bli behandlet i en egen styresak der prodekanene har vært involvert i utarbeidelsen av forslag til tiltak. Ekstern finansiering vil ventelig være på dagorden for utvalget og UiBs øvrige styringsorganer også i kommende periode.

Antallet forskerutdanningssaker er noe lavere i inneværende periode enn i den foregående (2009-2013). Dette har sammenheng med at det i oppfølgingen av rektoratets Organisasjonsutviklingsprosjekt ble truffet beslutninger om organiseringen av de sentrale støtteapparatet for forskerutdanningen, ved at Forskningsadministrativ avdeling fikk styrket kapasitet og utvidet ansvar for den koordinerende, utredende og iverksettende del av virksomheten. Saksmengden er derfor noe mindre, men mer fokusert gjennom et knippe av nye saker som styrket veilederoppæring, karriereutvikling og kvalitetssikring. UiB har fulgt opp NOKUTs evaluering med en rekke nye tiltak og behandlet Handlingsplan for forskerutdanning

Likeledes kan det påpeke at opprettelse av UiB-kontorer i Brussel og Tokyo samt opprettelse av et eget utvalg for infrastruktur var en del av rektoratets politiske plattform. Den nasjonale infrastrukturutlysningen ble behandlet i Infrastrukturutvalget, ikke i Forskningsutvalget. Opprettelsen av et eget infrastrukturutvalg har vært gitt en fornyet og fagnær oppmerksomhet til infrastruktur som en egen del-sektor i universitetets forskning, og samtidig bidratt til bredere og mer institusjonelle drøftinger i Forskningsutvalget, slik det bl.a. har kommet til uttrykk i diskusjonen om tilgjengeliggjøring og lagring av forskningsdata.

Avdelingsdirektøren fremmer følgende forslag til **vedtak**:

Utvalget tar oppsummeringen av periode 2013-2017 til orientering.